

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Sprawozdanie za rok 2023
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmioty:</i>	Język kaszubski
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Województwo:</i>	Pomorskie
<i>Terminy egzaminów:</i>	8 maja 2023 r. – język kaszubski
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	19 września 2023 r.

Opracowanie

dr Paulina Olechowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Iwona Makurat (współpracownik Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku)
Danuta Pioch (współpracownik Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku)
Monika Sydor (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży)
Renata Pawlak (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku)

Redakcja

dr Wioletta Kozak (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Opracowanie techniczne

Andrzej Kaptur (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Pracownie ds. Analiz Wyników Egzaminacyjnych okręgowych komisji egzaminacyjnych

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

ul. Na Stoku 49, 00-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
e-mail: komisja@oke.gda.pl
www.oke.gda.pl

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 022 536 65 00, fax 022 536 65 04
e-mail: sekretariat@cke.gov.pl
www.cke.gov.pl

Język kaszubski. Poziom rozszerzony

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku szkolnym 2022/2023 egzamin maturalny z języka kaszubskiego jako języka regionalnego został przeprowadzony na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.¹

Egzamin z języka kaszubskiego polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Temat 1.: *Rozmajité òbrazë miłotë w lëteraturze. Rozważë zagadnienie òdwòliwającë sã do interpretacji dokazów Dzywno kòchòsz Dorotë Wilczewsczi i Szlach twòjégò bëcò Henrika Héwelta*. Temat 2.: *Mòtiw mòrza w kaszëbsczi lëteraturze. Rozważë zagadnienie, òdwòliwającë sã do załączonégò tekstu i wëbrónégò dokazu z kaszëbsczi lëteraturë*. Wypracowanie powinno zawierać minimum 350 słów.

Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Świadomość własnego dziedzictwa regionalnego.
- II. Kształcenie językowe.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
- IV. Tworzenie wypowiedzi.

Za napisanie wypracowania zdający mógł otrzymać 35 punktów.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (poz. 1246).

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		10
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ze szkół na wsi	1
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	8
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	1
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	0
	ze szkół niepublicznych	10
	kobiety	6
	mężczyźni	4
	bez dysleksji rozwojowej	10
	z dysleksją rozwojową	0

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	z zaburzeniem widzenia barw	0
	Ogółem	0

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu		8 maja 2023	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		210 minut	
Liczba szkół		4	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		1	
Liczba obserwatorów ² (§ 8 ust. 1)		1	
Liczba unieważnień ³	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ³ (art. 44zzz)		0	

² Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego (poz. 1644) – podano łącznie dla Formuły 2023 i Formuły 2015.

³ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2022 r. poz. 2230).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Ogółem Formuła 2023	10	6	100	85	86	71	28

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Poziom wykonania zadań (dane krajowe)

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Wypracowanie			
Wymagania egzaminacyjne 2023			
Kryterium	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
Spełnienie formalnych warunków polecenia	I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego. III. Kształcenie literackie i kulturowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	I. Świadomość własnego dziedzictwa [...] regionalnego. Zdający: 2) rozumie tematy, motywy, topoty charakterystyczne dla literatury kaszubskiej; 3) rozumie kontekst kulturowy poznawanych utworów literackich. 1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 4) rozpoznaje podstawowe motywy i topoty. 2. Pisanie. Zdający: 4) tworzy własny tekst, stosując adekwatną do tematu formę wypowiedzi.	93

Kompetencje literackie i kulturowe (w tym poziom argumentacji i poprawność rzeczowa)	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 1) rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie, potrafi wymienić ich cechy; 2) rozpoznaje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu i określa ich funkcje; 3) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego; 4) rozpoznaje podstawowe motywy i toposy (np. ojczyzny, poety, matki, ziemi, wędrowni, inne) oraz ich funkcje w utworze; 5) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto); 6) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, biograficzny; 7) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości regionalne, narodowe i uniwersalne.	61
	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 1) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...] interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej (poziom rozszerzony); 2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie) (poziom rozszerzony); 5) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.	
Struktura wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 1) hierarchizuje informacje zawarte w tekście; 2) tworzy tekst własny, stosując adekwatną do tematu formę wypowiedzi; 2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie) (poziom rozszerzony); 5) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.	62
Spójność wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie) (poziom rozszerzony).	62

Styl wypowiedzi	II. Kształcenie językowe.	3. Komunikacja językowa i kultura języka. 1) posługuje się literacką odmianą języka w piśmie; 4) stosuje zasady etyki i etykiety językowej.	64
Zakres i poprawność środków językowych	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	1. Gramatyka. Zdający: 1) stosuje w tekście zasady ortografii i interpunkcji. 3. Komunikacja językowa i kultura języka. 1) posługuje się literacką odmianą języka w piśmie; 4) stosuje zasady etyki i etykiety językowej.	41
Poprawność ortograficzna	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	1. Gramatyka. Zdający: 1) stosuje w tekście zasady ortografii i interpunkcji.	7
Poprawność interpunkcyjna	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	1. Gramatyka. Zdający: 1) stosuje w tekście zasady ortografii i interpunkcji.	36

Komentarz (do danych krajowych)

Analiza jakościowa zadań

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w wypracowaniu⁵

W roku 2023 egzamin maturalny z języka kaszubskiego jako języka regionalnego w Formule 2023 jest przeprowadzany na podstawie wymagań egzaminacyjnych.

W roku 2023 w części pisemnej z języka kaszubskiego jako języka regionalnego zadaniem zdających było napisanie wypracowania w języku kaszubskim liczącego minimum 350 słów. Za napisanie wypracowania zdający mógł otrzymać maksymalnie 35 punktów.

Do matury w Formule 2023 przystąpiło 14 maturzystów. Dziesięcioro z nich wybrało temat pierwszy (interpretacja porównawcza wierszy o miłości), czworo pisało na temat drugi (obraz morza w literaturze).

Temat 1.

Rozmajité òbrazë miłotë w lëteraturze. Rozważë zagadnienie òdwòliwającë sã do interpretacji dowodów *Dzywno kòchôsz* Dorotë Wilczewsczi i *Szlach twòjégò bëcô* Henrika Héwelta.

Temat 2.

Mòtiw mòrza w kaszëbsczi lëteraturze. Rozważë zagadnienié, òdwòliwającë sã do załączonégò tekstu i wëbrónégò dowodu z kaszëbsczi lëteraturë.

Zasady oceny wypracowania

Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Trzynastu pracom przyznano punkt w kryterium SFWP, czyli zawierały one odwołania do dwóch tekstów literackich (temat 1) lub załączonego tekstu oraz innego tekstu literackiego (temat 2), przynajmniej częściowo dotyczyły problemu wskazanego w poleceniu oraz przynajmniej częściowo były wypowiedzią argumentacyjną. Jedna praca nie spełniła formalnych warunków polecenia – nie była wypowiedzią argumentacyjną – nie przyznano tutaj punktu.

Kompetencje literackie i kulturowe (maksymalnie 16 punktów)

a) wykorzystanie znajomości tekstów z literatury kaszubskiej.

Temat 1., dotyczący interpretacji porównawczej dwóch tekstów, okazał się dla maturzystów zdecydowanie mniej problematyczny. W większości oba utwory zostały porównane w pełni funkcjonalnie.

Temat 2. okazał się trudniejszy w realizacji. Problemem okazało się funkcjonalne wykorzystanie dołączonego tekstu Elżbiety Bugajny.

⁵W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu rozszerzonego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

Poniżej przykład niefunkcjonalnego przywołania tekstu. Przytoczone zdanie nawiązuje jedynie w sposób informacyjny do tekstu *Mòtiv mòrza w kaszëbsczi pòezji*:

Dla tego cielzi pisane V jak Hieronim Derdowski, Aleksander Majkowski albo Jan Karnowski chteri je do mnie ~~najbard~~ najbardzi znany, Heón Hejka, Frãcészti ~~Sãtewzi~~ Sãdzewi crë Zydyr Grã Gùlgòusci, pisali na te temate.

b) funkcjonalne wykorzystanie kontekstów

Funkcjonalne wykorzystanie kontekstów sprawiło więcej trudności osobom, które wybrały temat 2.:

i òdstaszòł fòli. Kaszëbi sã znani z dostępu dò mòrza, czego mògo nam pòzostdò cëu inni Pòlacy i Pòlsce i Gresi. Stare

Czy:

Mieszkańcë mi se nieròznino spartaczony z mòrza. Je se je Juliu i Romeo, Mòrze daje.

Przykład powierzchownej argumentacji przedstawia się następująco:

..... Motiv morie je nazie dla kaiselka
..... literatury, ba je tedi opowiadie o Rodendr
..... i tradycje, ktore sa se jeno z ~~skrajny~~
..... ~~uroznych~~ M. Moe stazyka karibe, a karibe
..... stazyka morie. To je jeno wierne mitota.....

d) wiedza i umietynosci z zakresu nauki o literaturze

Oto przyklad erudycji z zakresu teorii literatury:

..... Ta ~~wiersta~~ W ti wiersta je tez wiele wielo-
..... kropek, ~~chternie~~ moga ~~z~~ wskazywac, ze
..... persona godajaco w dokazu wiele muszi mieszlec,
..... maktac nad ta mitota;

W innym miejscu:

..... Hevelta je ~~gajny~~ jiny. Je to wiersta dzelqo sa
..... na stroje, chterna zawiwo tez rime. ~~Liniczny~~
..... podmiot w tim dokazu ~~dowu~~ dowo do zrozumienia;

A także:

nięcką: Ni ma w nim wiele epitetów, jak była
we wierce „Dzywno kochasz”, le je wiacy jistników
ë to rozmaitech, bo w pierwszym dokazu lirycznym
podmiot więcej powtórzył słowo „mitota”, chćerno w
dźedzi wierce nie pojawiło się ~~sa~~ w ogóle.

e) błędy rzeczowe

Przykłady błędów rzeczowych (oba pojawiły się w tej samej pracy) są następujące:

returę ~~sa~~ westępnę od dawna. ~~Je~~ Kászibe sa
ureur stare ~~je~~ jak more, Wielka ~~sa~~ ota

oraz niedokładny zapis tytułu utworu:

Prıkladem moze pösturzia han
dzelo pod tytułem „O Panu Czortinszym co
po sice do Pücka szedł”, jnz leduo co

3. Kompozycja wypowiedzi: struktura, spójność i styl (maksymalnie 7 punktów)

1. struktura wypowiedzi (kryterium 3a)

a) funkcjonalna kompozycja

Zasadniczo kompozycja wypowiedzi była funkcjonalna, czyli układ i sposób przedstawiania treści pomagał odbiorcy w zrozumieniu wypowiedzi:

ji' óczów... abó... ceni. Baro' on... cerpi. Znajdęje' on ja'
lono... w... pamiącej... we... wspominkach.
Wiereta... ta... zawięto... pódmanie', ze... bēla' ona...
dló... lirycznegó... pódmiotu... jak... kwiat... Cató... dokóz...

b) poprawny i funkcjonalny podział wypowiedzi

Oto przykład podziału na akapity, w których drugi w żaden sposób nie nawiązuje do akapitu poprzedzającego go bezpośrednio:

morzaci... Hájimniañ... temziñe... Opisuje... ži... on...
rēboków... mareńów... losu... jich... rodzinów... opisēnai...
statków... morznie... wēprawē... wszystko... te... jo...
je... związane... z... notiniór... o... morzi... 60
Jak... stwrodziła... Aolela... Kajik-
'alenowska... Leana... Lopa... i... Józef... Cenore... są...
mócnó... zakóženionē... w... realiach... narodonych...

2. spójność wypowiedzi (kryterium 3b)

a) spójna wypowiedź

Przeanalizowane prace wyróżnia spójność wypowiedzi, poszczególne części prac tworzą logiczną i uporządkowaną całość. W przeważającej części są zorganizowane problemowo, nie pozostawiają wątpliwości w zrozumieniu całości.

Wnos do jinnręgò cztowielo. Mòrsimë kër
w literaturce karcëbrorzi naleca wiele opisóm
mitotë do Dżarërnë.
Na przykład w „Żeczyni Przejądach
Remusa, Aleksandra Nojkiwsczëgò je baro

Poniżej fragment pracy, w której następujące po sobie akapity nie nawiązują do siebie:

mëzkańcë, bo je ze znów. W Polsce je
radosnë czaqy dla tych ludzi, co wali se
znów jak a siebie je w swojej izbie.
Motiv może je ważnë dla kasubka
literaturë, bo je tedi opowialë o rodendv.

b) spójność wewnątrz zdań, między zdaniem i akapitami

Poniżej przykład zachowania spójności wypowiedzi zarówno wewnątrz zdań, jak również między zdaniem:

Jak jak w pierwi wiercë biato o mitoci,

Chybná je napemná, bi jese za nie rozkãta,
tãf w dnãdã sã skúncãta, pã Jãrcãtãmã pã se
blãs pãmãre i òbnãkã. Jãk tãz zdãrãzã sã w ãecym.

c) użycie odpowiednich środków językowych

Przykład z wypracowania, w którym akapity spajają wskaźniki zespolenia, ułatwiające śledzenie toku rozumowania autora pracy:

Obraz miłości je tej rozmajiti w literaturze.

Czy:

miłości do Ojczyzny.

Na przykład w "Żecym i Freigãdãch"

Albo też:

napis, wraz z jednym zpojkemã.

Nãtomãst w wãrãcã Hemika Hãmelta

1. stosowny styl wypowiedzi (kryterium 3c)

Dokãz nen zãwiãrã wiele pãtãniã, lirycznã
pãdmiãt uãzãwã bãrã wiele tãz epitetã, chãtãrne
pãkazãjã, ãe òn mã wãldãci jãwã z miãtã, òkã-
zãwãnã bez jãgã ukãchãnjã òsãbã. A mãrã ~~to~~
to nie je jãwã z tã òsãbã, lã z lirycznã
pãdmiãtã? Titel tã wãrãcã tãz pãkazãjã.

W przeważającej części prac styl wypowiedzi jest stosowny, tzn. konsekwentnie stosowany jest jeden w całej wypowiedzi.

Zdarzyły się jednak też przypadki stylu nieadekwatnego dla pracy maturalnej, nieuzasadnione przechodzenie z jednej narracji w drugą. Jest to słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego, np.

.. Gduniska jak bōtem: gzu bēm, ale im sō nie
do tem i nie pōcato uatēm kresztota u Rec.
Z je to dośōd ozantę z nie ~~z~~ żyć, że
Kaszubski zuy ozaje nadal sō, zapamietane i.

4. Język wypowiedzi (maksymalnie 11 punktów)

1. zakres i poprawność środków językowych (kryterium 4a)

a) rodzaje zdań i leksyka

W pracach, które otrzymały wyższą punktację występują poprawnie użyte różne rodzaje zdań oraz bogata leksyka. Widać to na przykładzie fragmentu:

.. Dokōr... nen... zawierō... wiele pētaniōw... liryczny...
pōdmiot... użiwō... baro wiele tēz... epitetōw... chētne.
pōkazēja, że on... mō... wiōdci... jiwero... z miłotą... ōka-
zywōną bez... jęgo... ukōchōngą... ōsbā... A mōre... ~~to~~ ~~je~~
to... nie je... jiwero... z... tą... ōsbą... to... z... lirycznym
pōdmiotā? Titel... ti... wiērti... tēz... pōkazēja

W analizowanych pracach znalazły się również takie, w których występują prawie wyłącznie zdania proste, nieskomplikowane słownictwo, często błędnie zapisane:

Mòze dlò Kaszëbów je mitotò.
Mieszkańcë mi se nierozmno spartaczony z
mòza. Te se je ~~Jul~~ Juli i Romeo. Mòze daje

W kilku przypadkach zastosowane słownictwo i budowa zdań jest zadowalająca, jak w poniższym fragmencie:

Tematika mitotè często je
pómuszania w literaturze. òd ~~wiek~~
wielè lat pisële ò niej kaszëbsczi
poezi. ~~Mòz~~ Młodi lédze wëbierają
sã na pieszò pielgrzimzi do
Matcz ~~Bize~~ Bosczi Kaszëbsczi
jakò znajduje sã w Swiõnowie i
je nasi wóny Panicz Piäkne Mitotè.

b) środki językowe

Z repertuaru środków językowych w analizowanych pracach najczęściej występują epitety:

abò jistnieje prãdżewó miłota. Òn zadãwã pãta-
nia... ó... to, ~~szã~~ gdzie je miłota wiérnô ë snãzã.
Òn przepisuje miłace sòmé negatiwne cecie.
lydã, że je òna niespòkójnã, ùrzaslã, drãżcã. Użiwã
tej òn sòméch negatiwnéch snankãwnikãw. Òsoba gãda-
jącã we wiérce ~~g~~ mò téż wiãdci strach, bõji-
sã, bõ ni mòze nãlzc ti prãdżewi miłotã.

c) błędy językowe

Twórcy analizowanych prac nie ustrzegli się również od błędów językowych. Zdarzały się zdania kolokwialne, które źle wpływają na poprawną stylistykę wypowiedzi, często są polonizmy:

regionie V ra Norde nie mówi so siee ina
jardã, a z uatkãw òdustujajacych siã
dã òna wystypuje téż ta u an on V

Przykładem natomiast swobodnej i precyzyjnej realizacji tematu jest następujący fragment:

wiący o nich męsimie. Po tak długim, jak
 nie wędzzenie w milata, nigda nie bądkem
 penny, że ona je drugu, że prądrami.
 Nsknoicy rękore, że z miertki wibremio-
 wo matim milote - tajemnie, chternu przeskado
 naglo, wroz z jednym spojrenia.

2. poprawność ortograficzna (kryterium 4b)

W pracach pojawiły się liczne błędy ortograficzne. Tylko w jednym przypadku na czternaście prac przyznano 2 punkty (maksimum) w kryterium poprawności ortograficznej (4b).

Poniżej fragment pracy bez błędów ortograficznych:

Wierca ta zawiera porównanie, że biała ona
 dla lirycznego podmiotu jak kwiat. Cała dokaz
 je nacechowany bawo smutno i wpeławony tek-
 nięcką. Ni ma w nim wiele epitetów, jak biała
 we wierce. „Dzyna kochasz”, le. je wiacy jistnikaw
 e ta rozmaitych, ba w pierwszym dokazu liryczny
 podmiot. Wigg powtorzył słowo „milata”, chternu w
 dziedzi wierce nie pojawiło się w ogóle.

W wielu pracach wystąpiły błędy orograficzne oraz stosowanie zapisu fonetycznego bądź tylko intuicyjnego, choć bez konsekwencji.

Poniżej fragment tekstu z licznymi błędami ortograficznymi:

wypowiedzi nie nastęczały piszącym kłopotów. W pięciu przypadkach, z powodu zbyt krótkiej pracy, nie były one brane pod uwagę.

Wnioski i rekomendacje

1. Analiza zadań związanych z rozumieniem czytanych tekstów publicystycznych potwierdza obserwacje z lat poprzednich, że sporo kłopotów przysparzają zdającym dostrzeganie i nazywanie cech językowych tekstu oraz analiza budowy struktury tekstu, czyli należy doskonalić świadomy odbiór treści ukazujących się w różnych źródłach informacji.
2. Niską punktację otrzymują zdający za zadania dotyczące znajomości zasobów leksykalnych języków ojczystych, czyli za zadania polegające na dobieraniu synonimów, antonimów do słów należących do języka literackiego.
3. Po analizie wyników zadań zawartych w testach ze znajomości lektur i kontekstów z białoruskiego, ukraińskiego oraz litewskiego można stwierdzić, że znajomość tematyki podstawowych lektur jest zadowalająca.
4. Niskie oceny otrzymywali zdający za zadania, w których należało powiązać cechy charakterystyczne dla danej epoki z konkretnym utworem literackim, czyli należy doskonalić kontekstową interpretację utworów.
5. Aby zrozumieć i poprawnie zinterpretować tekst literacki, zdający powinni dostrzegać jego specyfikę gatunkową. Poetyka gatunków warunkuje w utworach prozatorskich np. typ bohatera, narracji, przestrzeni. W toku nauki szkolnej konieczne jest zwracanie uwagi na specyfikę gatunkową poszczególnych utworów literackich.
6. Analiza prac egzaminacyjnych na obu poziomach pod kątem poprawności języka, zasobu leksyki, sposobu ujęcia tematu również nasuwa kilka wniosków. Doświadczenia egzaminu maturalnego z ostatnich kilku lat potwierdzają, że dla części maturzystów skomponowanie wypowiedzi pisemnej poprawnej pod względem językowym to trudne wyzwanie. W ocenie wypracowań najwięcej punktów tracą zdający właśnie w zakresie poprawności językowej i poprawności zapisu. A znajomość zasobów leksykalnych języka ojczystego oraz jego norm umożliwia skomponowanie wyczerpującej i ciekawej wypowiedzi. Zdający, którzy otrzymali wysoką ocenę w realizacji *KLiK*, używali różnych rodzajów zdań, wykorzystywali bogatą i zróżnicowaną leksykę, co umożliwiło dogłębną realizację tematu w sposób swobodny i szczegółowy. Nie popełniali błędów stylistycznych, zdarzały się błędy interpunkcyjne oraz sporadyczne błędy ortograficzne. Zdający, którzy otrzymali niską liczbę punktów w kategorii *KLiK*, ograniczali się do zadowalającego zakresu środków językowych, który umożliwił realizację tematu, ale w sposób powierzchowny. Używali w większości prostej składni. Największy problem stanowiły błędy językowe, wynikające z zastosowania błędnych form deklinacji, koniugacji oraz używania kalek językowych z języka polskiego i rosyjskiego. Konieczne jest zatem pogłębianie znajomości zasobów leksykalnych poszczególnych języków mniejszości narodowych oraz języka kaszubskiego, ponieważ ograniczone kompetencje w tym zakresie skutkują brakiem możliwości skonstruowania pogłębionego toku argumentacyjnego i napisania wypracowania maturalnego na wysoką liczbę punktów.